18.1.2022 Suomi-koulut

Hanna Niittymäki

Kuka on Hanna?

- Ikä?
- Sukupuoli?
- Mistä kotoisin?
- Poliittinen kanta?
- Uskonto?
- Seksuaalinen suuntautuminen?
- Kuuluuko johonkin vähemmistöön?
- Ammatti?
- Perhe?
- Harrastukset? Luonne?

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Salainen vai julkinen?

Miten ihmisen elämään vaikuttaa se, että hän joutuu salaamaan jatkuvasti omia identiteettinsä osia, koska ei uskalla tuoda niitä esiin?

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Rohkea ja turvallinen osallistuminen

- Kunnioitetaan toisia ja heidän mielipiteitään *(Miten kunnioitusta ilmaistaan?)*
- Ei tehdä toisista oletuksia *(Meillä kaikilla on monenlaisia näkyviä ja näkymättömiä identiteetin osia)*
- Saa osallistua ja olla osallistumatta *(Mieti, miksi päätät joskus olla osallistumatta)*
- Tiedosta aikomuksesi ja vaikutuksesi.
- Ole solidaarinen puhetilan käytössä. *(Sitä on yllättävän vähän.)*
- Kuuntele toisia *(Millaista on hyvä kuuntelu?)*

Ohjelmassa tänään

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö
- Identiteetit, ennakkoluulot, syrjintä
- “me ja ne”
- Materiaalivinkkejä

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

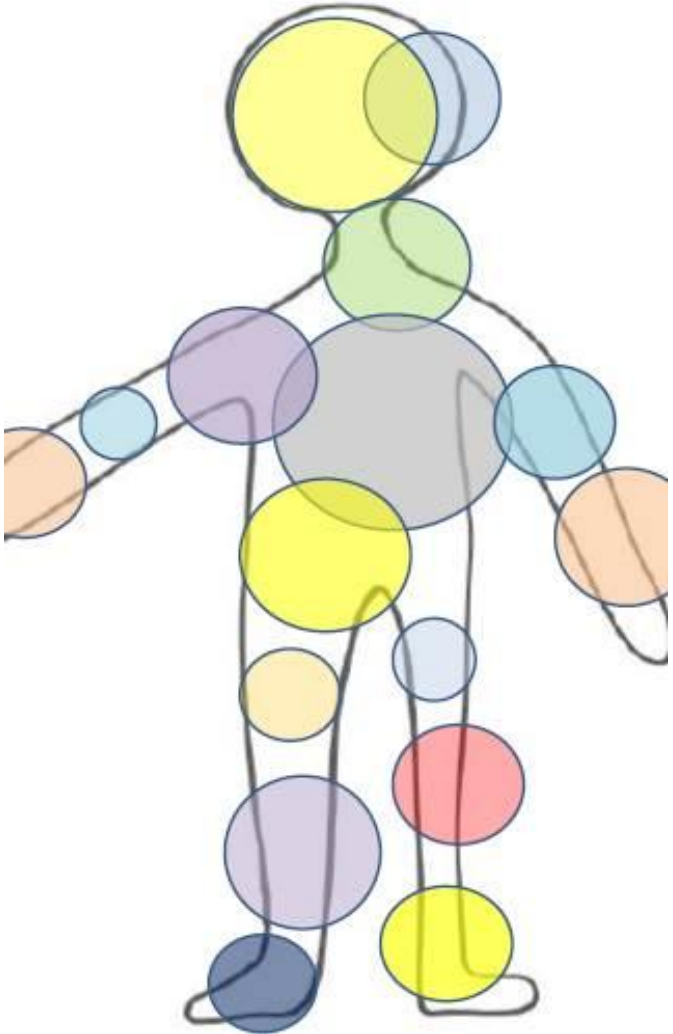

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Työskentelyohje:

- Kirjaa ensin (n. 5 min.) ylös omia identiteetin osiasi paperille. Huom: vain sellaisia osia, joita olet valmis tässä porukassa jakamaan!
- Esitelkää identiteettinne yksi kerrallaan pienryhmissä. Muistakaa miettiä ajankäyttö valmiiksi, että jokainen ehtii ääneen.
- Keskustelkaa lopuksi jatkokysymyksestä, jonka saatte ryhmään.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Mitä ennakkoluuloja identiteettisi osiin kohdistuu?

Ovatko ne ns. positiivisia vai negatiivisia ennakkoluuloja?

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Teflon-testi

Kuinka usein joudut elämässäsi epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi seuraavien ominaisuuksiesi takia?

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Anna itsellesi jokaisesta kohdasta pisteet 0-3. saat siis minimissään o pistettä ja maksimissaan 24 pistettä koko testistä. (Pisteitä ei tarvitse kertoa toisille.)

ei koskaan = 0p, harvoin = 1p, joskus = 2p, usein = 3p

- ikä
- sukupuoli
- seksuaalinen suuntautuminen
- etninen tausta
- äidinkieli
- kansalaisuus
- vamma/terveydentila
- uskonto tai muu katsomus

RAUHAN-KASVATUS-NEUVOLA

Omien etuoikeuksien tutkintaa...

- Vastaa (nimettömänä) kyselyn väitteisiin joko “totta” tai “ei totta”: https://forms.gle/mj3x2KENUDAcPhbr6
- Harjoituksen nimi on Etuoikeuskävely: https://www.dropbox.com/s/bfgw8cddd30vtkp/NORMIT_NURIN.pdf?dl=0

RAUHAN-KASVATUS-NEUVOLA

Huom: Tavoitteena ei ole syyllistää ketään etuoikeuksista.

Tavoitteena on lisätä tietoisuutta.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

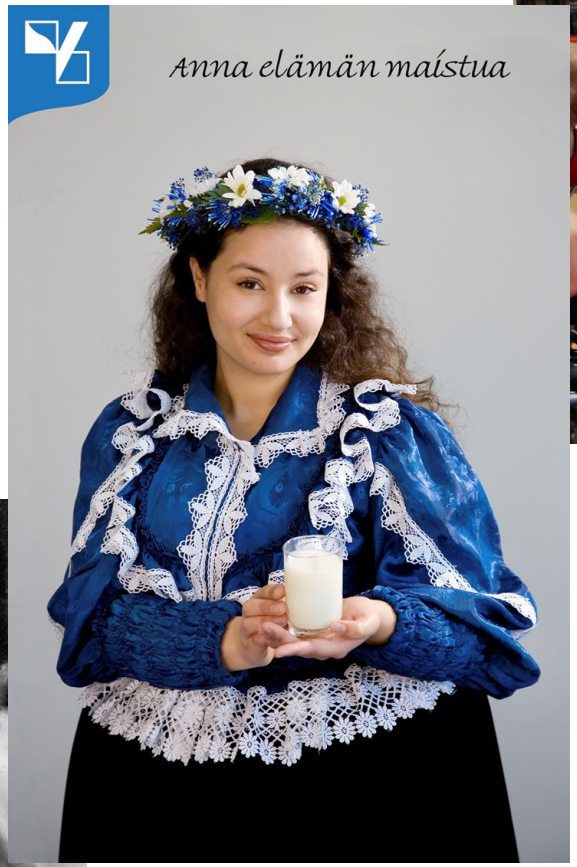

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Älä oleta mitään...

- oppilaista

-oppilaiden perheistä

-eri kielisistä

-eri uskontojen edustajista

-tytöistä, pojista, muista

-kenestäkään!

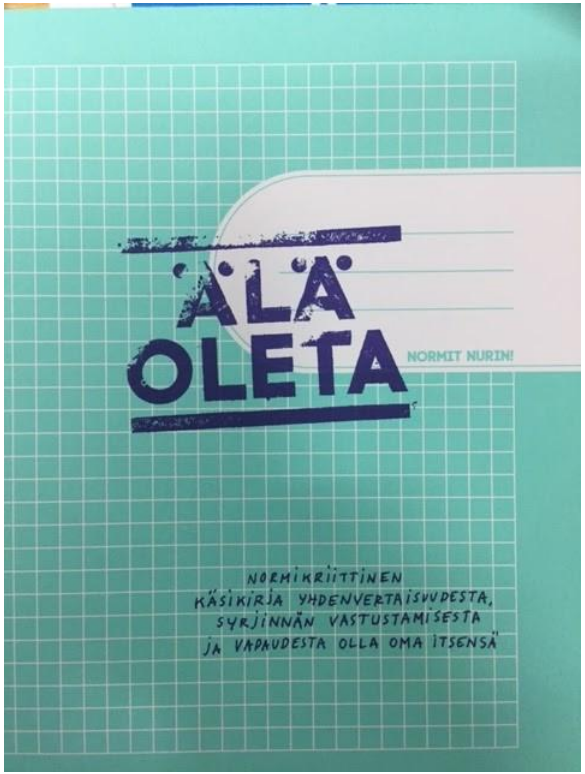

https://www.tasa-arvo.fi/documents/10181/34936/AlaOletaNormitNurin.pdf/a5aae854-8783-4277-908b-3

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Yhdenvertaisuus vai tasa-arvo?

- Tasa-arvo: sukupuoli ja sukupuolen ilmaisu

- Yhdenvertaisuus: muut 14 syrjinnän perustetta

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Lait, laatijat ja valvojat...

Tasa-arvolaki, sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvovaltuutettu

Yhdenvertaisuuslaki, oikeusministeriö, yhdenvertaisuusvaltuutettu

Molemmat lait uudistuivat 1.1.2015!

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Syrjintäperusteet – yhdenvertaisuuslaista (1.1.2015)

-ikä
-alkuperä
-kansalaisuus
-kieli
-uskonto
-vakaumus
-mielipide
-poliittinen toiminta
-ammattiyhdistystoiminta
-perhesuhteet
-terveydentila
-vammaisuus
-seksuaalinen suuntautuminen
-tai muu henkilöön liittyvä syy

Syrjintäperusteet – mainittuina ihmisoikeuksien julistuksessa

- sukupuoli
- kieli
- uskonto
- rotu
- ihonväri
- poliittinen tai muu mielipide
- omaisuus, varallisuus
- syntyperä
- terveydentila
- vammaisuus
- poliittinen tai ammatillinen toimiminen
- kansallinen tai yhteiskunnallinen alkuperä
- vähemmistöön kuuluminen
- muu asema, tekijä

Tasa-arvolain näkökulmat

- Segregaation lieventäminen
- Sukupuolen moninaisuus
- Häirinnän ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Välitön syrjintä

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Välillinen syrjintä

Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella...

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Häirintä

Henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää... ja käyttäytymisellä luodaan...henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Huom!:

Häirintää on monenlaista. Se voi perustua esim. etnisyyteen, sukupuolen ilmaisuun, kykyihin tai kehoon.

Ns. Positiivinen erityiskohtelu

“Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia…”

Eli pyrimme yhdenvertaisuuteen siten, että “tasaamme” mahdollisuuksia, jotta kaikilla olisi realistiset mahdollisuudet yhtä hyvään lopputulokseen esimerkiksi koulumenestyksen suhteen.Yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikille tarjoillaan samankokoinen kakkupala!

Miten toimia Suomi-kouluissa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi?

Syrjimättömyys, yhdenvertaisuus (art. 2)

RAUHAN-KASVATUS-NEUVOLA

Ideoita Katja Kinnariselta Lontoosta

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Laatikaa suunnitelma lukuvuotta varten

1. Jokaisen opetusryhmän kanssa toiminnallinen oppitunti tai pari siitä, mitä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus ovat yms.
2. Yritetään paikallistaa asioita, joita voisi parantaa.
3. Valitaan pari konkreettista kehitystavoitetta yhdessä ja varmistetaan, että kaikki tietävät ne.

   -Huoltajiakin hyvä tiedottaa!
4. Väliarviointia voisi suorittaa vaikkapa viikolla 12 eli kansainvälisellä syrjinnänvastaisella viikolla

Edellytyksiä onnistuneelle prosessille

1. Johdon tuki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyölle
2. Sellaiset järjestelyt, jotka sisällyttävät kaikki viiteryhmät
3. Vuosikello, jotta on varattu varmasti aika näiden teemojen käsittelyyn
4. Yhteisön kasvava osaaminen ko. teemoissa

Esimerkkejä konkreettisista tavoitteista:

- Toimintaympäristönne käytäntöjen, julkaisujen, viestintämateriaalien, kuvien tarkastelu sukupuolitietoisesti ja vähemmistötietoisesti
- Omien työtapojen ja opetusmateriaalien tarkastelu eri vähemmistöihin kuuluvien ihmisten näkökulmasta
- Oman kielenkäytön ja käytöksen tarkkailu sukupuolittamisen näkökulmasta. Vähemmistövitsit pannaan...
- Selkeä suunnitelma häirinnän ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen.

Laatikaa tilannekatsaus eli mitä teemme jo hyvin, missä on parantamista, mikä jää mietityttämään?

Esteettömyys

- **Fyysinen ympäristö**
  - Tilojen ja rakennusten esteettömyys, esim. luiskat, leveät ovet, hissit, madalletut kynnykset ja koho-ohjaimet lattiassa
- **Psyykkinen ympäristö**
  - Tiedot, taidot ja kyvyt, joita henkilö tarvitsee toimiakseen yhdenvertaisesti muiden kanssa
- **Sosiaalinen ympäristö**
  - Asenteet, jotka mahdollistavat eri ryhmien osallistumisen

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

googlen kuvahaku “perhe”

Perhe – Wikipedia
fi.wikipedia.org

Onnelliset perheet erottuvat muista monin …
iltalehti.fi

10 syytä, miksi perhe on paras
nainen.com

11-henkinen perhe kasvattaa lampaita …
is.fi

Miksi teillä on vain yksi lapsi?” – Yksilaps…
vau.fi

Onko ilmassa tylsyyttä tai eripuraa? Näin vi…
iltalehti.fi

Vähintään joka kolmas perhe on muuta kuin …
superlehti.fi

Roihusten perhe – Kipinäkeskus
kipinakeskus.fi

perhe arkistot - Lehteri
lehteri.fi

Potilaan Lääkärilehti - Perheen perustam…
potilaanlaakarilehti.fi

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

RAUHAN-
KASVATUS
NEUVOLA

Googlen kuvahaku “suomalainen”

Sukupuolineutraalista sukupuolitietoiseen

- Ops 2004 oli näkökulmiltaan sukupuolineutraali. Siinä siis käsiteltiin sukupuolta kuin sillä ei olisi mitään merkitystä.
- Sukupuolitietoinen opetus kiinnittää huomiota esimerkiksi oppimateriaalien ja ympäröivän maailman sukupuolittuneisiin käytäntöihin
- Sillä on merkitystä, onko oppilas tullut kohdatuksi tyttönä vai poikana elämänsä aikana.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

We Must Raise Girls To Be Brave, Not Perfect

https://www.facebook.com/GirlsWhoCode/videos/1016047157464065 2/

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Tasa-arvotyö on taitolaji

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/173318_tasa_arvotyo_on_taitolaji_0.pdf

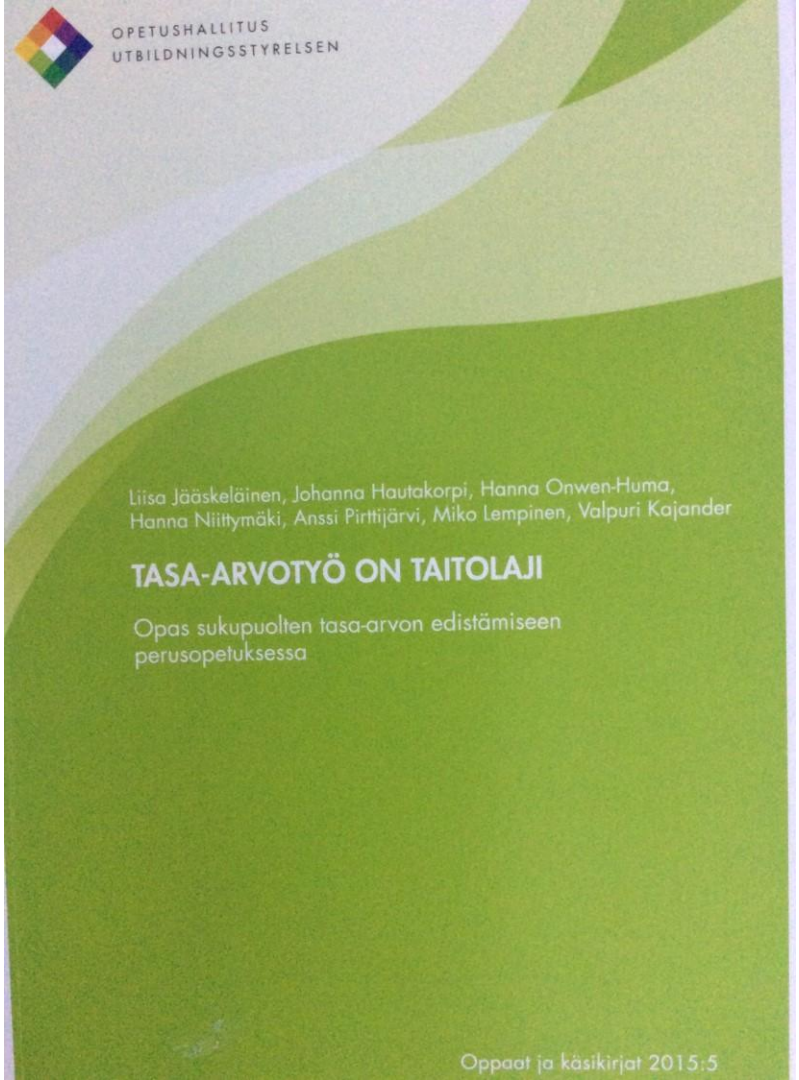

Muista nämä

- Epätasa-arvo on vain harvoin yksilön tietoisen toiminnan tulosta.
- Epätasa-arvo piiloutuu usein toiminnan ehtoihin ja rakenteisiin.
- Myös hyväntahtoisiksi tarkoitetut teot tai tokaisut voivat olla eriarvoistavia.
- Tasa-arvotyö lähtee ensisijaisesti purkamaan yleisiä vallalla olevia käsityksiä, ajattelumalleja ja rutiineiksi muodostuneita käytäntöjä.

lähde: Tasa-arvoinen kohtaaminen päiväkodissa, Kouluttajan opas

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Tasa-arvoinen kohtaaminen päiväkodissa

http://www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/wp/wp-content/uploads/2016/08/Kouluttajan-opas_LUONNOS_22_5.pdf

Sukupuolen moninaisuus

Transmies Emil Johansson kertoo koulukokemuksistaan (13 min.):

https://vimeo.com/305492031

Setan koulutusasiantuntija Marita Karvinen puhuu lasten kohtaamisesta varhaiskasvatuksesta lähtien (20 min.): https://vimeo.com/300561340

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

The Danger of a Single Story

Kirjailija Chimamanda Ngozi Adichien loistava TED-talk (n.20 min. tekstitys suomeksi)

https://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=fi

This is not a humanazing poem

https://www.youtube.com/watch?v=G9Sz2BQdMF8&feature=youtu.be

(Valitse suomenkielinen tekstitys)

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Seuraa materiaalivinkkejä...

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

4-10-vuotiaat

https://prezi.com/qgw4tpldp02s/ole-oma-itsesi-ja-anna-toistenkin-olla-kysymykset-mukana/

Ole oma itsesi ja anna toistenkin olla!

Kaikki Todd Parrin kuvakirjat on hyviä!

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Alakoulu

Täältä löytyy mm. **yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoharjoituksia n. 5-9 vuotiaille ja 10-13.vuotiaille**:http://rauhankasvatusneuvola.fi/rkn/menetelmia-ja-opetusmateriaaleja/

Eskarit ja alkuopetus

Kuvakirjat: https://maailmankoulu.fi/kuvakirjoja-ja-kirjavinkkeja-varhaiskasvatukseen-ja-1-2-luokkalaisille/

Minä ja muut - me yhdessä

https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2020/07/Matkalaukku_virtuaali_Mina-ja-muut_vaka.pdf

Lapsen oikeudet:

https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2020/07/Matkalaukku_virtuaali_Lapsen-oikeudet.pdf

Rauhan rakentajat:

https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2020/07/Matkalaukku_virtuaali_Rauhanrakentajat_vaka.pdf

Draamatarina: Pelätin ja rastas

https://maailmankoulu.fi/pelatin-ja-rastas/

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Koulun tilojen turvallisuuskartoitus

Jokainen oppilas saa pari vihreää ja pari punaista post-it-lappua. Ne käydään sijoittamassa koulun yhteisiin tiloihin niin, että vihreät mukavan tuntuisiin paikkoihin ja punaiset ikävän tuntuisiin paikkoihin. Kuvataan tulokset ja ideoidaan kehitysmahdollisuuksia! Jos esim. wc:t koetaan turvattomiksi, tarvitaanko uusia "vessarauhasääntöjä"?

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Lapsen oikeuksien kymppi!

- Planin materiaali
- Kohderyhmä 10-13v
- 10 x 90 min. työpajaohjetta

https://www.globaalikoulu.net/lapsen-oikeuksien-kymppi/

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Häirintä

“Kehoni on minun” Pelastakaa lasten ja Ylen yhteinen animaatiosarja:

https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/02/kehoni-on-minun

Työpajarunko +13v **Identiteetti, ennakkoluulot, syrjintä, vihapuhe**

http://rauhankasvatusneuvola.fi/rkn/wp-content/uploads/2020/05/ylkoulun-ja-toisen-asteen-tuntisuunnitelma.pdf

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Häirintä

My space, not yours -manuaali. Hyviä harjoituksia ja videoita 13+ vuotiaille.
https://docplayer.fi/56302690-My-space-not-yours-menetelmaopas-seksuaalisen-hairinnan-ja-vakivallan-ilmioiden-kasittelemiseen-nuorten-kanssa.html

Tietoa häirinnästä:

http://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2019/01/hirint-2.pdf

7-12v: Seksuaalisuus ja turvataidot yms.

Juliste, jossa 3 näkökulmaa: Mitä lapsessa tapahtuu? Mitä lapsi voi tehdä tai kysyä? Mitä tietoa ja tukea lapsi tarvitsee?

http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/7440e584930d49d30a1f32a3714fe0a1/1542189972/application/pdf/6396421/alakoulu_A1_juliste_verkko.pdf

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Sanat jotka satuttavat 10+ -vuotiaille

https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2018/12/sanat-jotka-satuttavat-harjoitus.pdf

Harjoitus, jossa analysoidaan lasten ja nuorten joukossa käytettyjä nimittely- ja haukkumasanoja.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Tarkistuslistat

https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2018/12/yhdenvertaisuuden-edistjn-tarkistuslistat-kouluille.pdf

Vinkkejä siihen, miten arvioida opetusta, opetusmateriaaleja, koulun tiloja ja toimintakulttuuria yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmista.

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

Sanoista tehty

Planin opetusmateriaali sukupuolten tasa-arvosta. Sisältää 3 x 90 min. työpajaa.

http://www.globaalikoulu.net/wp-content/uploads/2018/09/sheboard-opetusmateriaaliVALMISFINAL.pdf

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

ITSEOPISKELUUN

Yhtä aikaa -sivusto sisältää lyhyitä (Hanna Niittymäen) luentovideoita, asiantuntijahaastatteluita, ideoita luokkahuoneeseen yms. yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen kouluissa:

http://maailmankoulu.fi/yhta-aikaa/

RAUHAN-
KASVATUS-
NEUVOLA

ITSEOPISKELUUN

Globaalikasvatuksen verkkokurssi: https://fingo.fi/palvelut/koulutus/verkkokurssit/globaalikasvatuksen-verkkokurssi/

Transformer 2030 -verkkokurssi (kestävä tulevaisuus yms.)

https://fingo.fi/palvelut/koulutus/verkkokurssit/transformer-2030-verkkokurssi/

Kiitos!

hanna.niittymaki@gmail.com

http://rauhankasvatusneuvola.fi/rkn/
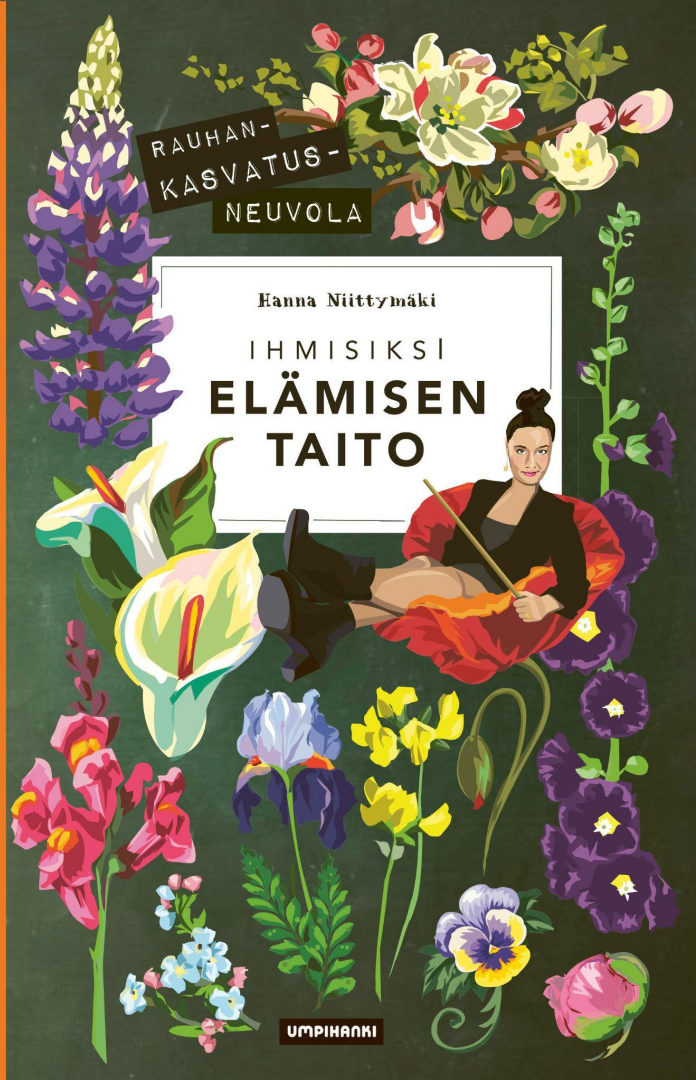
https://www.facebook.com/Rauhankasvatusneuvola-325781321427782/